

Fakta om marken under Karlskrona Solpark – den före detta Gullbernadeponin i Lyckeby

Karlskrona Solpark har söderläge i en stad som har titulerat sig som Sveriges soligaste. Solparken byggs centralt i Karlskrona och återanvänder annars obrukbar mark – en gammal deponi som har täckts med rena och stabila jordmassor.

Gullbernadeponin togs i drift 1958 och omfattade 150 000 kvadratmeter, eller 15 hektar. Den användes för avfall från hushåll, bygg- och rivningsverksamhet samt industri. Bland annat tog deponin under åren 1970–1974 emot kvicksilverhaltigt produktionsavfall från Lumalampan. Enligt lysrörstillverkarens egna uppgifter deponerades 238 kilo kvicksilver mellan åren 1972 och 1974.

Täckt med jord sedan 1978

Gullbernadeponin lades ner 1978. Avfallet formades till fyra mindre kullar med en sänka i mitten och täcktes med ett 0,3 meter tjockt lager av jordmassor. Det kvicksilverhaltiga avfallet lokaliserades till nordöstra delen som därför fick extra mycket täckning. Uppgifterna om den totala mängden avfall varierar, men enligt beräkningar rör det sig om 1,4 miljoner kubikmeter. I de uppschaktade högarna var avfallsskiktet nära 13 meter och däremellan sex till nio meter.

Viss sanering vid byggnation

Deponin naggades i kanterna i samband med utbyggnaden av Östra leden och Järavägen som utgör delar av den västra respektive östra gränsen av området. Den kvarvarande deponiytan var cirka 14 hektar. Handlingar från utbyggnaden av Östra infartsleden redovisar urgrävning och borttransport av 32 000 kubikmeter. Vid byggnationen av Järavägen sanerades enbart tio kubikmeter.

Deponin ligger i en sänka i ett naturligt sankområde. Vedebybäck, som rinner genom området, kulverterades i slutet på 1960-talet under Östra infartsleden och sydvästra delen av deponin. Bäckens rinner under Verköleden väster om rondellen vid köpcentret Amiralen och mynnar ut i ett sankområde kringgärdat av vass som når till Lyckebyfjärden. Utloppet bedöms ligga på den ursprungliga marknivån. 1986 gjordes en sanering av sediment genom slamsugning i bäcken nedströms deponin. Det kvicksilveranrikade sedimentet skickades till SAKAB för destruktion.

Trygghet efter utredningar

Under åren har flera utredningar och undersökningar av deponin genomförts. I en utvärdering av Ramböll 2012 konstateras sammanfattningsvis att de utförda undersökningarna visar att det inte sker någon omfattande spridning av föroreningar från deponin. De uppmätta kvicksilverhalterna är mycket låga eller under detektionsgränsen och varken spridningen av kvicksilver via grund- och ytvattnet eller genom avgång till luft anses vara något problem.

Extra täckning med ren jord

2013 blev stora överskottsmassor tillgängliga för ytterligare täckning av deponin. Det innebär en väsentlig förbättring. Drygt 100 000 kubikmeter rena morän- och jordmassor lades på deponin, dels i form av ett metertjockt skikt över större delen av deponin, dels genom utfyllnad av sänkan i mitten av området med upp till fem meter jordmassor. En bedömning av markförhållandena visade att täckningen kunde ske utan att äventyra stabiliteten i deponin och utan risk för markgenombrott. Genom det ökade skyddet av avfallsmassorna och ett bättre avrinningsförhållande har infiltrationen av regnvatten minskat. Även utläckaget till luft anses ha minskat. I samband med täckningen sattes åtgärds mål upp som till stor del har uppfyllts. Provtagningar och kontroller sker fortfarande, om än med minskad frekvens.

För kostsamt att totalsanera

Området ligger centralt och frågan om huruvida en sanering av marken skulle kunna genomföras är av intresse ur exploateringssynpunkt. Den stora volymen, 1,4 miljoner kubikmeter, gör det svårt att uppskatta kostnaden för att transportera avfallet till andra deponier. Som en jämförelse får deponin på Mältan ta emot högst 50 000 ton avfall per år, och bara sådant som klassats som icke farligt ur miljösynpunkt. I Blekinge finns ingen deponi för farligt avfall. WSP har beräknat saneringskostnaden till cirka 2,8 miljarder kronor.